

VITITYP: Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

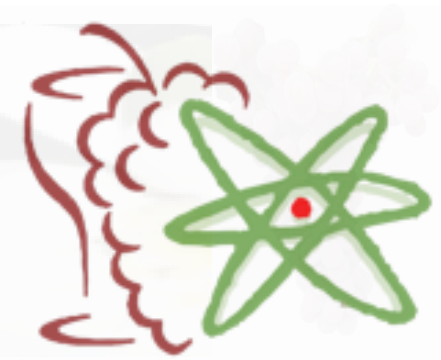
Welke teeltmaatregelen maken het verschil?

Vicky Everaerts

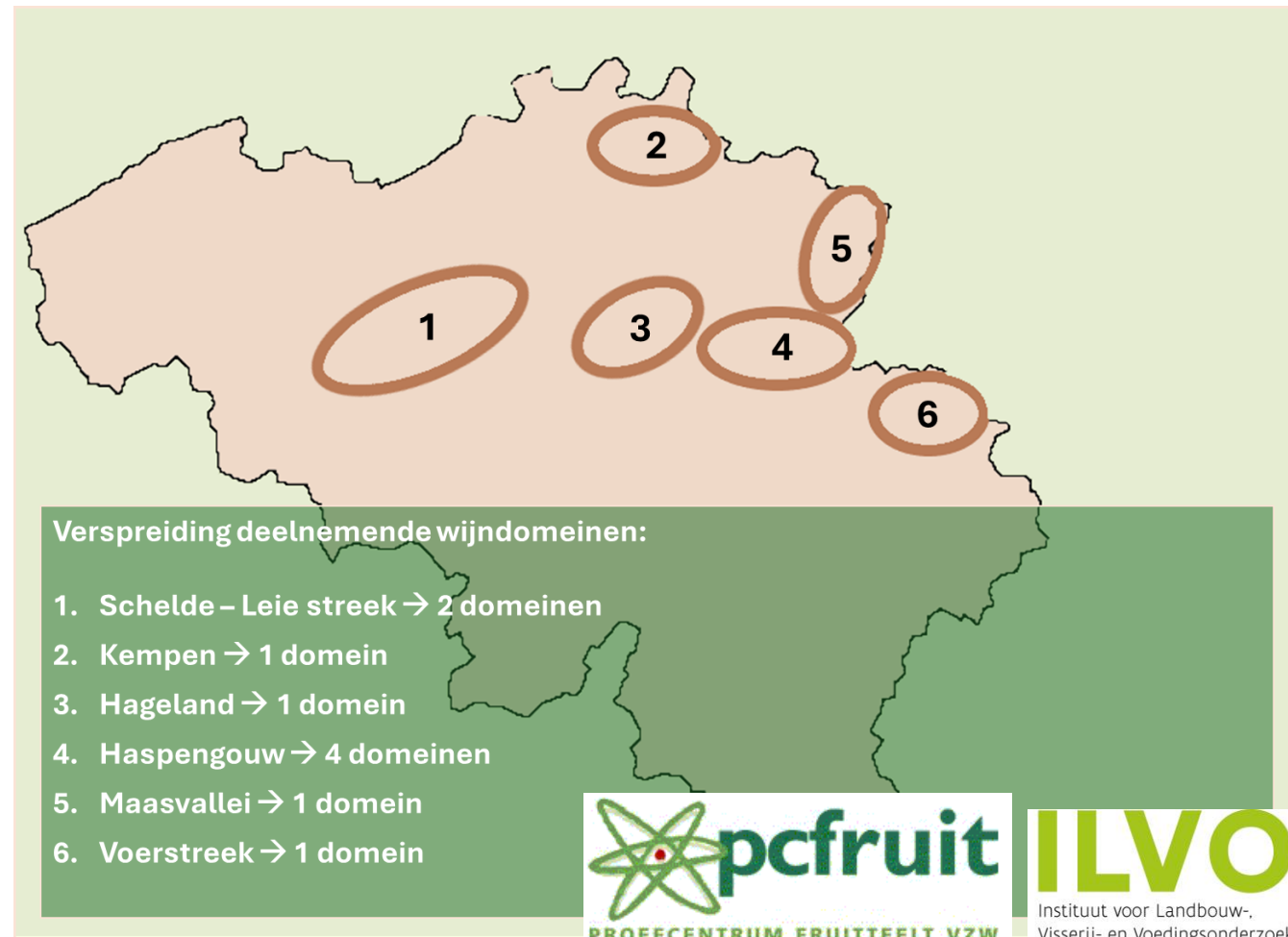
3-3-2026

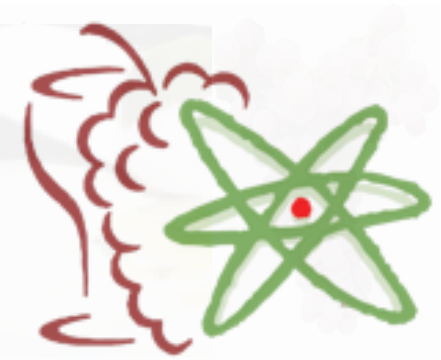

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- LA-traject: VITITYP
 - 11/2024 – 10/2028
- Variëteiten:
 - Chardonnay & Pinot noir
 - Johanniter & Sauvignier gris
- Type wijn:
 - Schuimwijn & Witte wijn

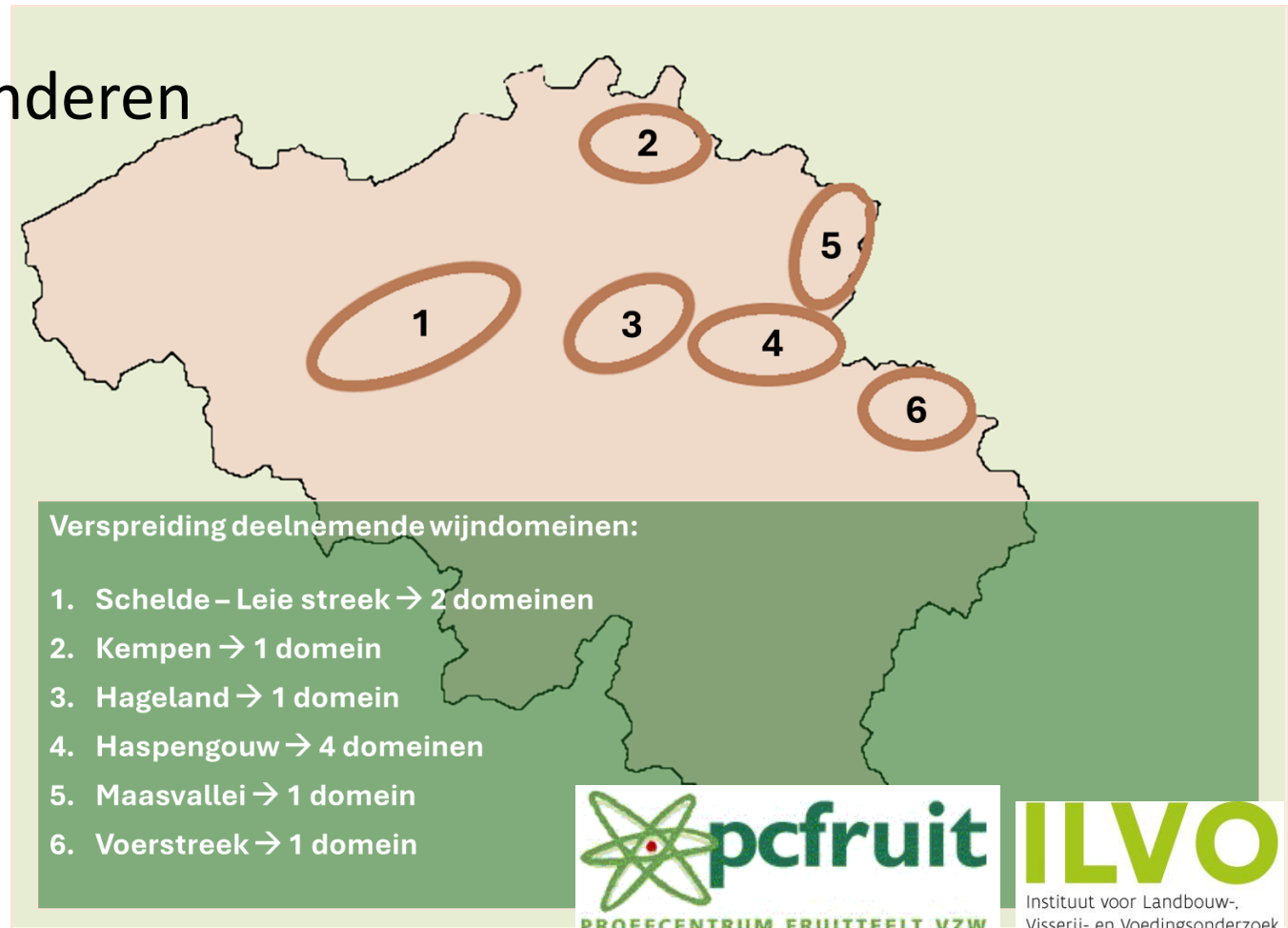

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Percelen verspreid over Vlaanderen

- Opgevolgd naar:

- Fenologie
- Teeltkeuzes en -technieken
- Opbrengst
- Kwaliteit
 - Rijpheid
 - Gezondheidsstatus

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

Evenwicht:
Opbrengst
/ Kwaliteit

Stijging
rentabiliteit

Teeltmaatregelen
kennisverhoging

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Welke teeltmaatregelen maken het verschil?

Vaste teeltkeuzes

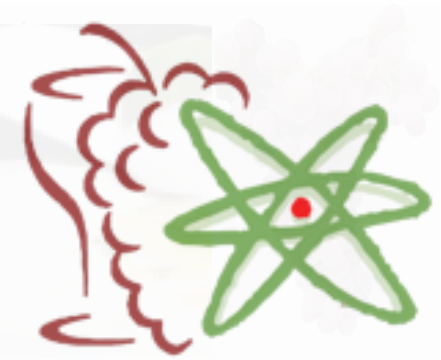
- Variëteit
- Kloon
- Onderstam
- Bodem
- Plantdensiteit
- Etc.

Variabele teeltmaatregelen

- Wintersnoei
- Scheutdunnen
- Ontbladeren
- Zomersnoei
- Trosdunnen
- Etc.

→ Invloed op opbrengst en kwaliteit

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Welke teeltmaatregelen maken het verschil?

Vaste teeltkeuzes

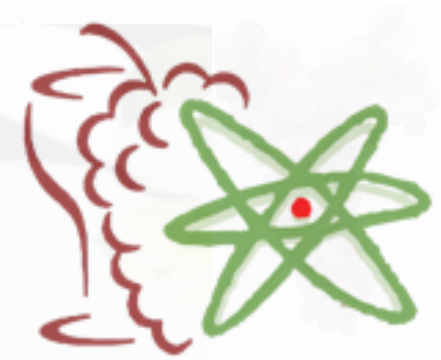
- **Variëteit**
- Kloon
- Onderstam
- Bodem
- Plantdensiteit
- Etc.

Variabele teeltmaatregelen

- Wintersnoei
- Scheutdunnen
- Ontbladeren
- Zomersnoei
- Trosdunnen
- Etc.

→ Invloed op opbrengst en kwaliteit

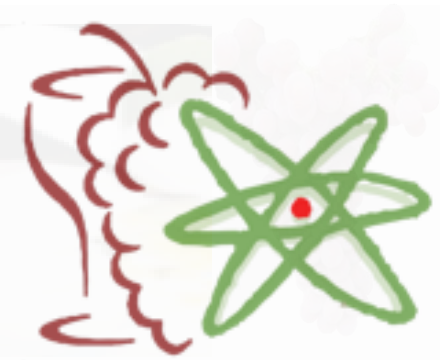

Vaste teeltkeuzes

- Proefwijngaard pcfruit
 - Aanplant: 2015
 - Variëteiten:
 - Chardonnay 96
 - Pinot noir 777
 - Johanniter
 - Sauvignier gris
 - Onderstam: SO4
 - Bodemtextuur: Leem
 - Groeikrachtig gewas
 - Loofwandbeheer belangrijk

Vaste teeltkeuzes

- Proefwijngaard pcfruit

- Aanplant: 2015

- Variëteiten:

- Chardonnay 96

- Pinot noir 777

- Johanniter

- Sauvignier gris

- Onderstam: SO4

- Bodemtextuur: Leem

- Rijrichting: N(O)-Z(W)

- Plantdensiteit: 2,5 m x 1,1 m

Helling: West

Loofwandhoogte: 150 cm

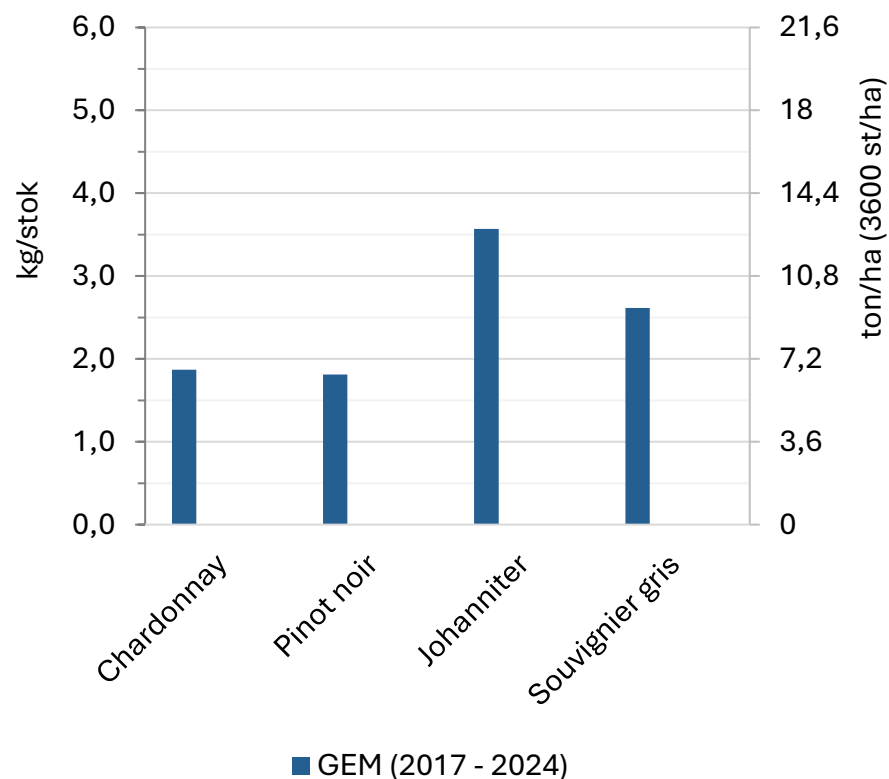

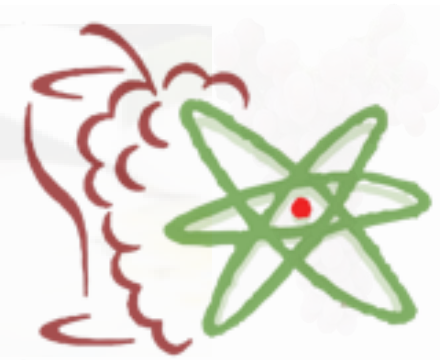
Vaste teeltkeuzes - Variëteit

- Opbrengst pcfruit

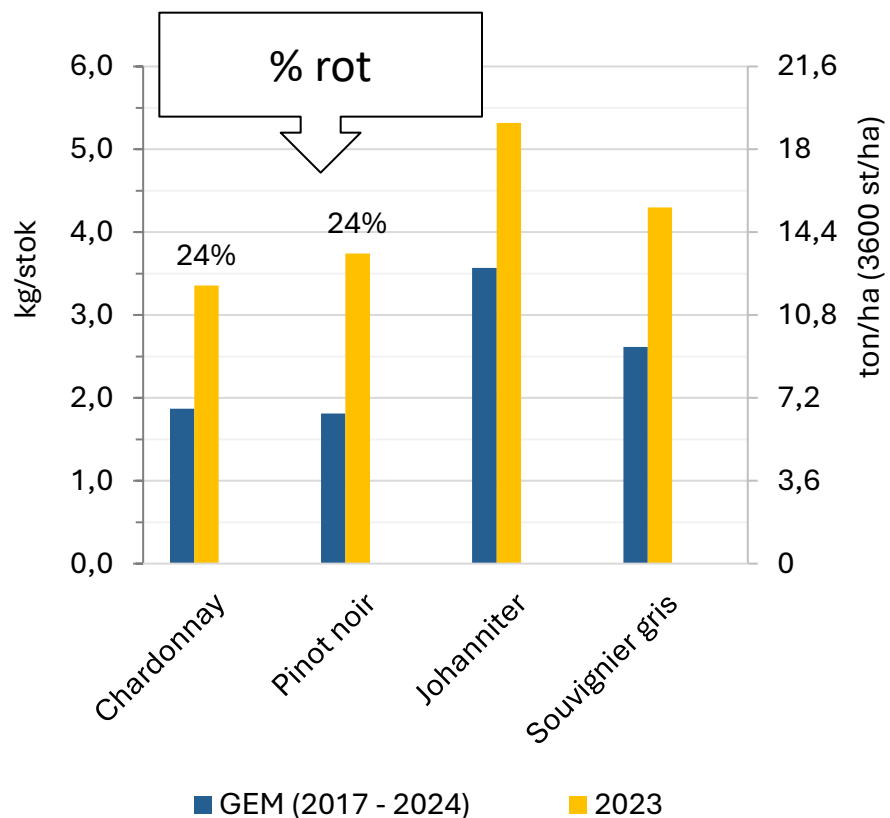
Gemiddelde opbrengst per variëteit op pcfruit van 2017 tem 2024
Opbrengst sterk afhankelijk van het seizoen:

Vaste teeltkeuzes - Variëteit

• Opbrengst pcfruit

Gemiddelde opbrengst per variëteit op pcfruit van 2017 tem 2024
Opbrengst sterk afhankelijk van het seizoen:

- 2023: hoge opbrengst, compacte trossen

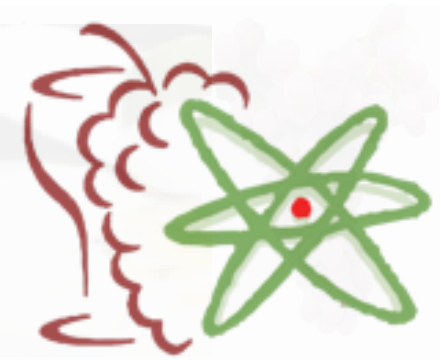

Chardonnay – 96
Botrytis

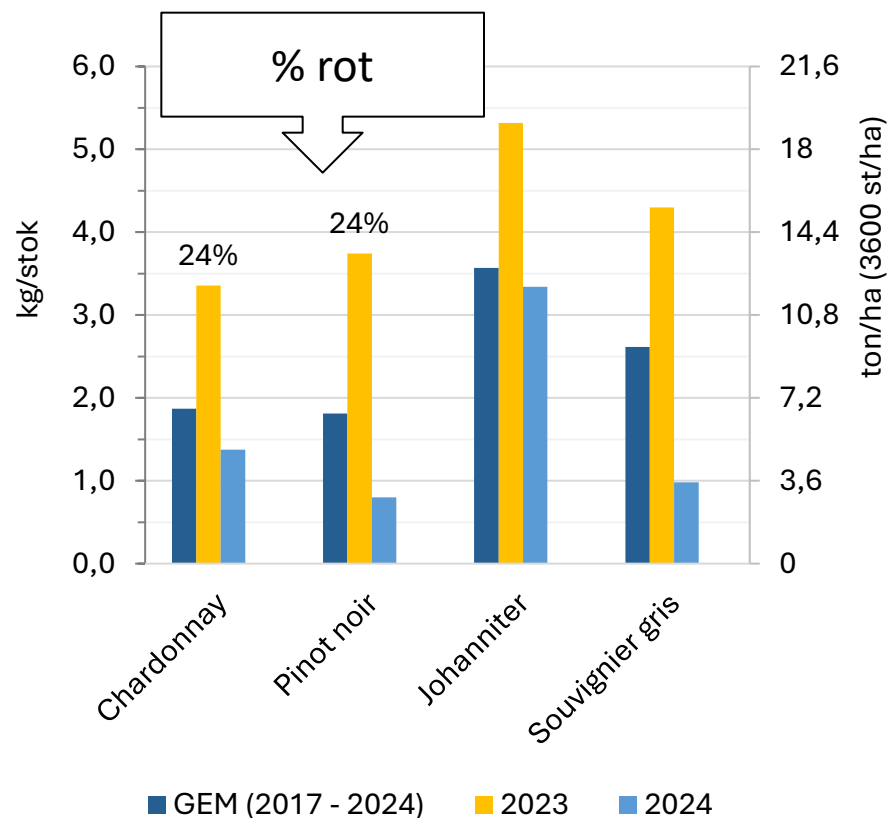
Pinot noir – 777
Zuurrot / *D. suzukii*

Vaste teeltkeuzes - Variëteit

• Opbrengst pcfruit

Gemiddelde opbrengst per variëteit op pcfruit van 2017 tem 2024

Opbrengst sterk afhankelijk van het seizoen:

- 2023: hoge opbrengst, compacte trossen
- 2024: lage opbrengsten: vorst & misbloei

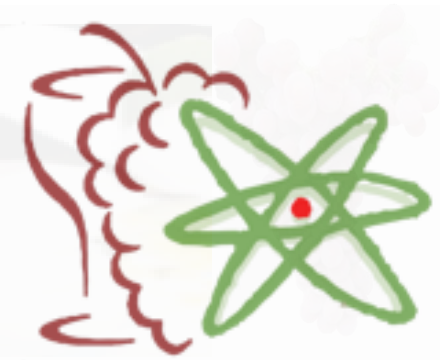

Vorst
(geen schade door actieve
vorstprotectie)

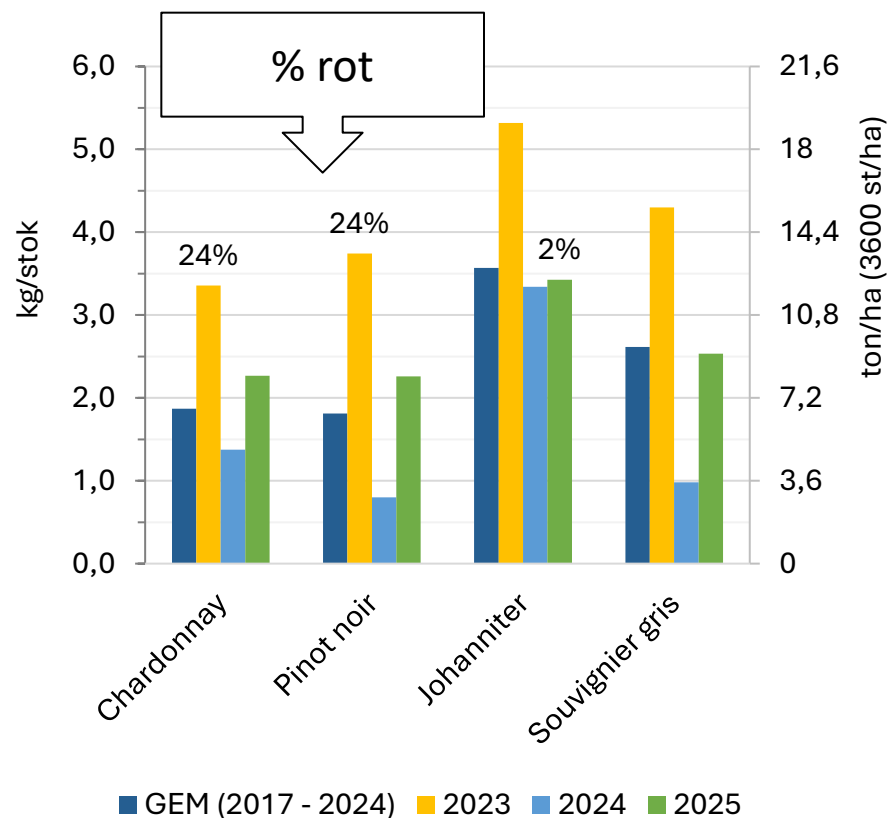
Sauvignier gris
Misbloei

Vaste teeltkeuzes - Variëteit

• Opbrengst pcfruit

Gemiddelde opbrengst per variëteit op pcfruit van 2017 tem 2024

Opbrengst sterk afhankelijk van het seizoen:

- 2023: hoge opbrengst, compacte trossen
- 2024: lage opbrengsten: vorst & misbloei
- 2025: gemiddelde opbrengst

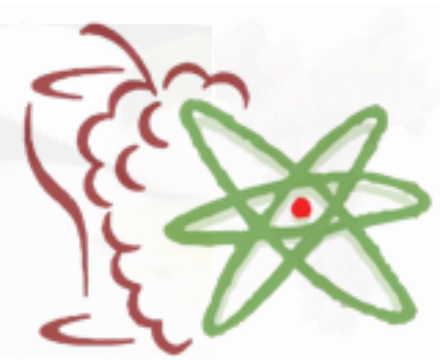

Johanniter
Botrytis

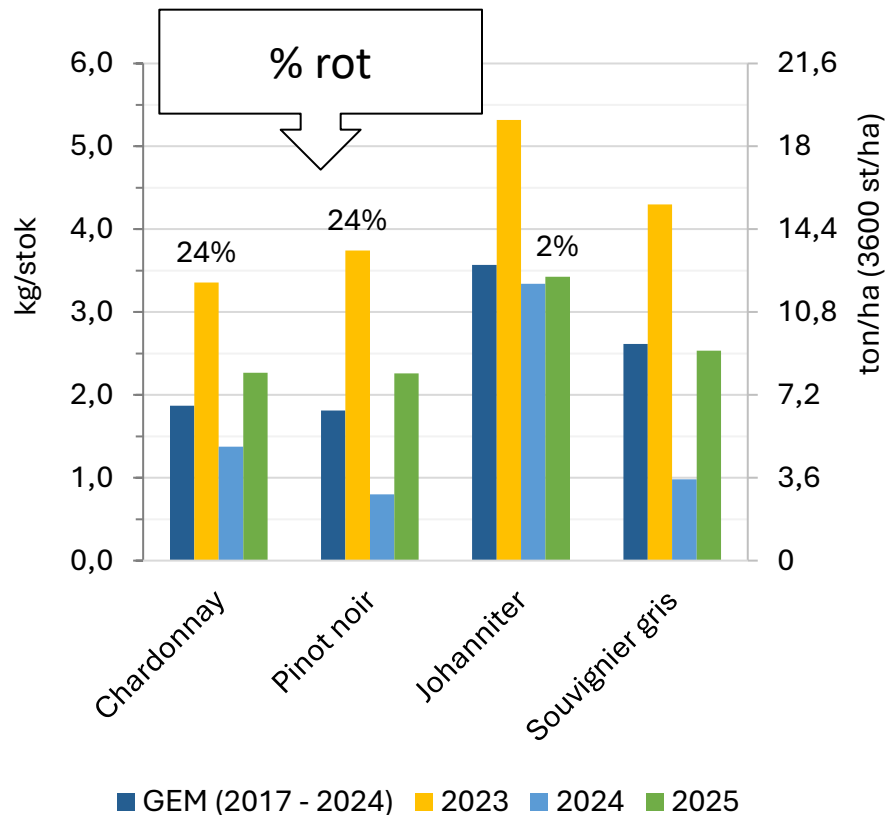
Pinot noir – 777
Zonnebrand

Vaste teeltkeuzes - Variëteit

• Opbrengst pcfruit

Gemiddelde opbrengst per variëteit op pcfruit van 2017 tem 2024

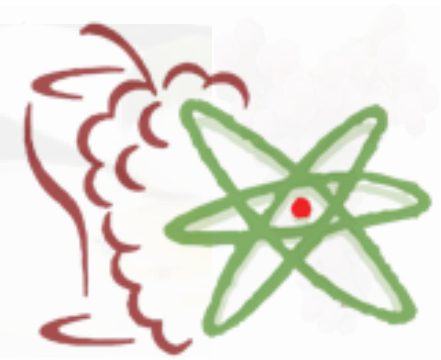
Opbrengst sterk afhankelijk van het seizoen:

- 2023: hoge opbrengst, compacte trossen
- 2024: lage opbrengsten: vorst & misbloei
- 2025: gemiddelde opbrengst
- De variëteit:
 - Chardonnay (96): gevoelig voor botrytis en zonnebrand
 - Pinot noir (777): gevoelig voor botrytis, *D. suzukii* en zonnebrand
 - Johanniter: gevoelig voor botrytis
 - Sauvignier gris:
 - goede weerstand tegen ziekten, plagen en zonnebrand
 - Gevoelig voor druivenviltmijt
 - Wisselende opbrengsten

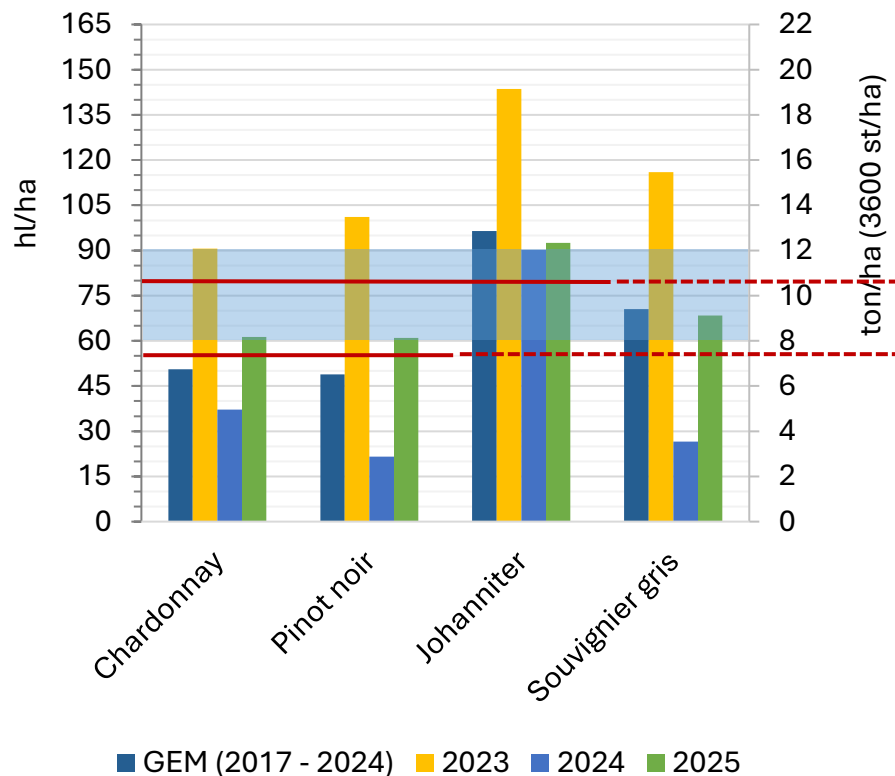
Druivenviltmijt (2023)

Vaste teeltkeuzes - Variëteit

• Opbrengst pcfruit

Gemiddelde opbrengst per variëteit op pcfruit van 2017 tem 2024 in **hl/ha**

Champagne:

- Tussen 8 – 12 ton/ha
- Beslist door autoriteiten
- Voornamelijk afhankelijk van vraag en aanbod

BOB Vlaamse mousserende wijn: max 80 hl/ha

BOB Haspengouwse wijn: max 55 hl/ha

Andere BOB's stille wijn: 55 – 65 – 75 – 80 – 90 hl/ha

Pcfruit: Lage plantdensiteit & hoge loofwand

→ perceel-dimenties eerder geschikt voor productie stille wijn

→ Klonen Chardonnay 96 en Pinot noir 777 geschikt voor productie stille wijn

→ Johanniter en Sauvignier gris hogere opbrengsten

Vaste teeltkeuzes - Variëteit

- Opbrengst VITITYP 2025
 - Verschillende perceel-kloon-onderstam combinaties
 - Omgerekend naar hl/ha met 75% persrendement

Variëteit	Chardonnay	Pinot noir	Johanniter	Souvignier gris
# perceel-kloon-onderstam combinaties	11	12	3	2
Opbrengst (hl/ha)				
MIN	38	26	18	38
MAX	90	94	103	76
GEM	58	55	56	57

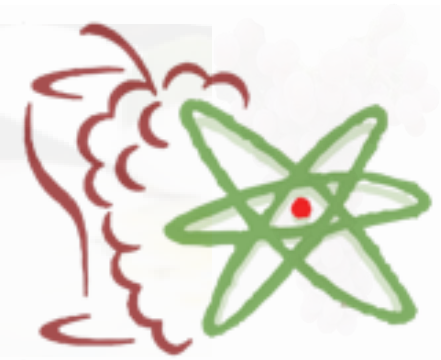
→ BOB's stille wijn:

55 – 65 – 75 – 80 – 90 hl/ha

→ BOB Vlaamse mousserende wijn:

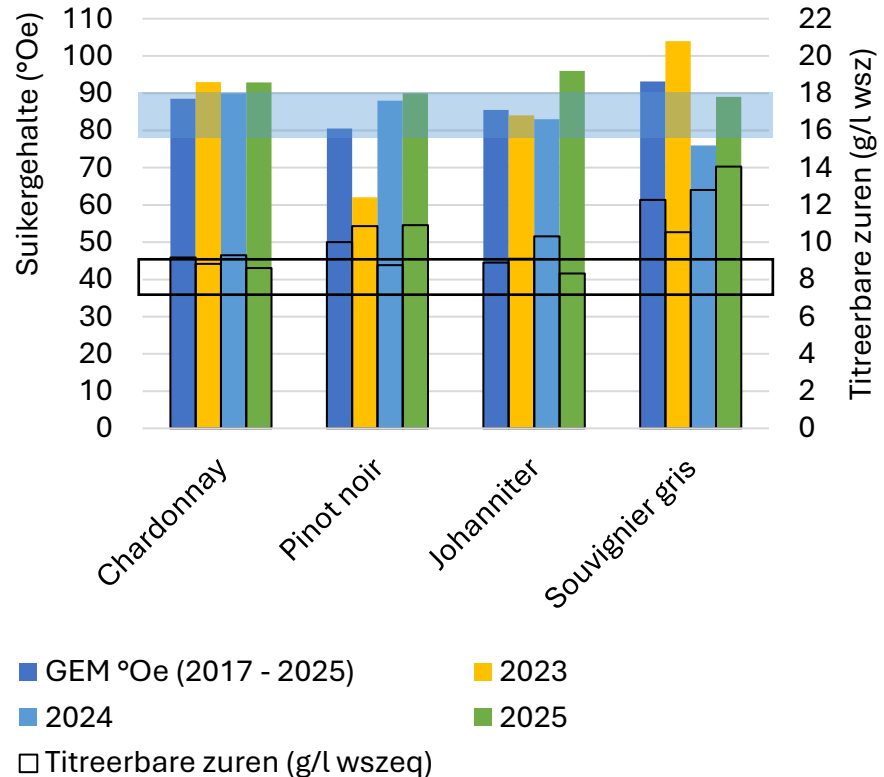
max 80 hl/ha

Vaste teeltkeuzes - Variëteit

• Variëteiten op pcfruit - Rijping

Stille wijn – streefwaarden bij pluk:

- Suikergehalte: 79 - 90°Oe
- Titreerbare zuren: 7 – 9 g/l wijnsteenzuureq.

→ Suikergehaltes in meeste jaren gunstig

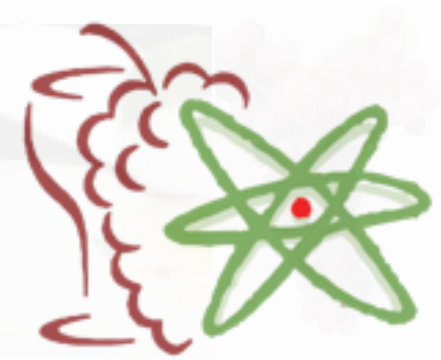
→ Titreerbare zuren aan de bovengrens

Chardonnay: Soms (te) hoge suikers bij te hoge zuren
Pinot noir: Soms chaptalisatie nodig en te hoge zuren
Johanniter: Meestal gunstige suikers maar te hoge zuren
Souvignier gris: Hoge suikers en te hoge zuren

→ Lagere loofwand kan in meeste jaren gehanteerd worden

→ Hoe kunnen lagere titreerbare zuren gehaald worden?

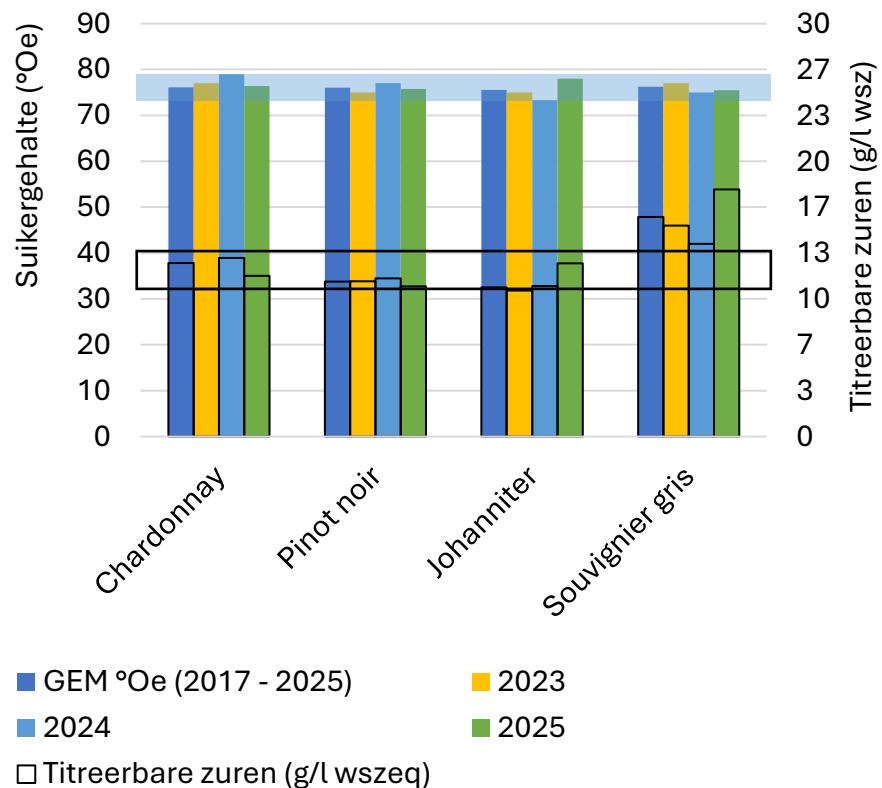

Vaste teeltkeuzes - Variëteit

• Variëteiten op pcfruit - Rijping

Schuimwijn – streefwaarden bij pluk:

- Suikergehalte: 74 – 78 °Oe
- Titreerbare zuren: 11 – 13 g/l wszeq

→ Suiker:zuur balans in meeste jaren gunstig

- Chardonnay
- Pinot noir
- Johanniter

→ Titreerbare zuren (te) hoog bij Sauvignier gris

→ Hogere plantdensiteit

→ Chardonnay & Pinot noir kloonselectie

→ Lagere loofwand voor Johanniter en Sauvignier gris

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Welke teeltmaatregelen maken het verschil?

Vaste teeltkeuzes

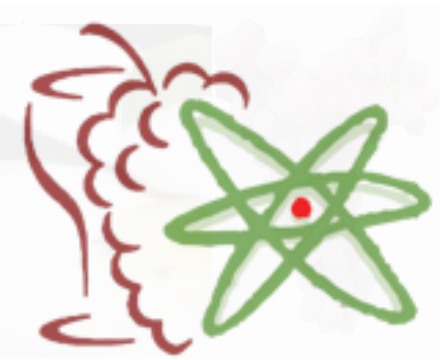
- Variëteit
- Kloon
- Onderstam
- Bodem
- Plantdensiteit
- Etc.

Variabele teeltmaatregelen

- Wintersnoei
- Scheutdunnen
- Trosdunnen
- Zomersnoei
- Ontbladeren
- Etc.

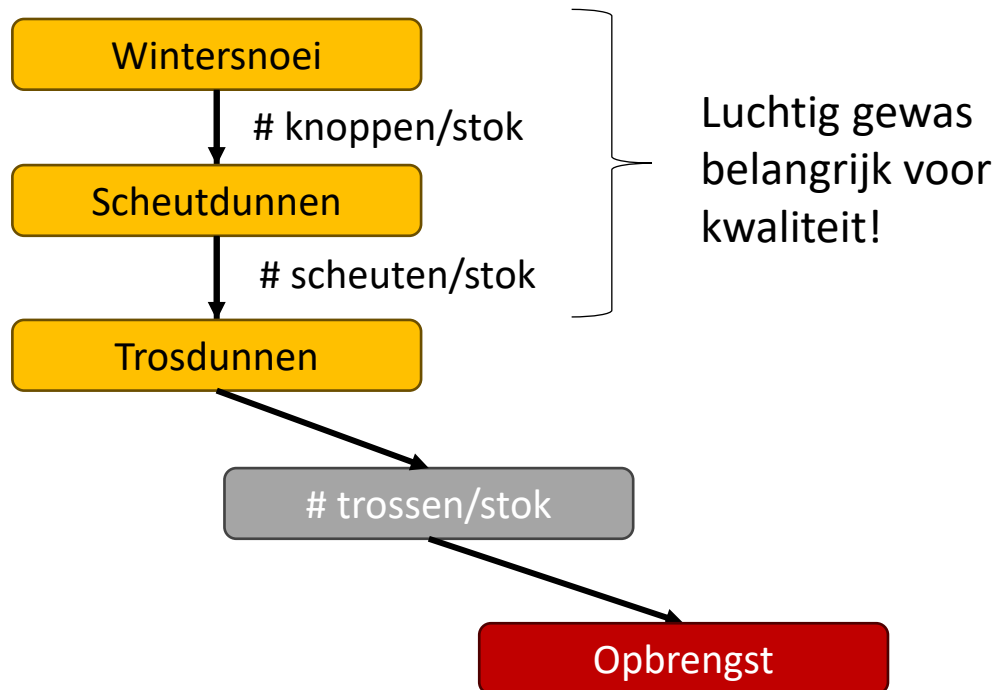
→ Invloed op opbrengst en kwaliteit

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Welke teeltmaatregelen maken het verschil?

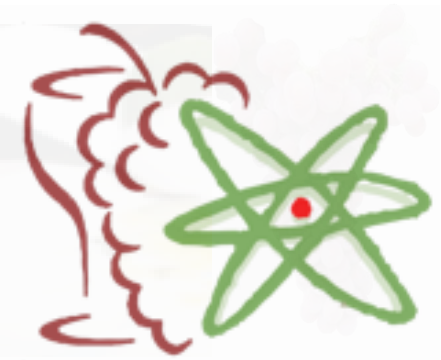

Variabele teeltmaatregelen

- Wintersnoei
- Scheutdunnen
- Trosdunnen
- Zomersnoei
- Ontbladeren
- Etc.

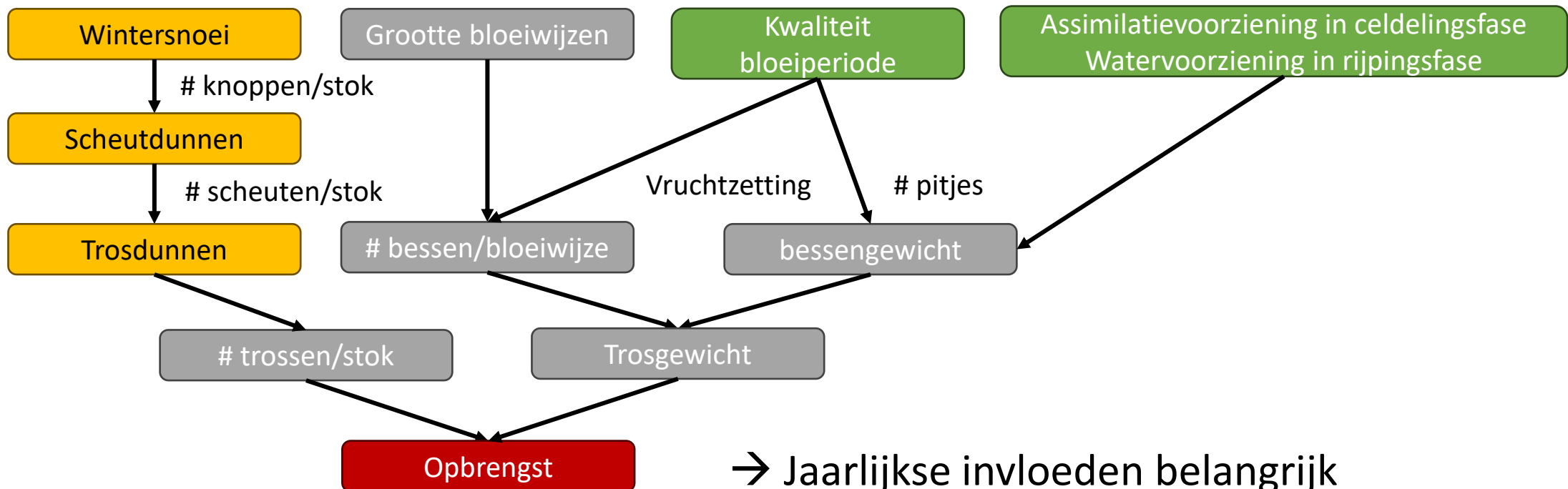
→ Invloed op opbrengst en kwaliteit

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Welke teeltmaatregelen maken het verschil?

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Welke teeltmaatregelen maken het verschil?

Vaste teeltkeuzes

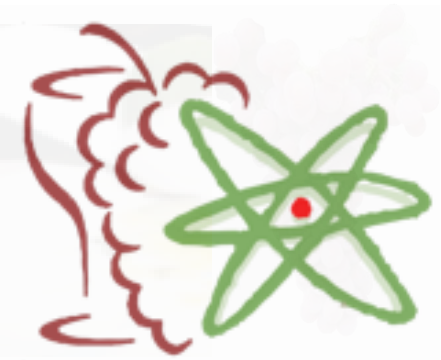
- Variëteit
- Kloon
- Onderstam
- Bodem
- Plantdensiteit
- Etc.

Variabele teeltmaatregelen

- Wintersnoei
- Scheutdunnen
- Trosdunnen
- Zomersnoei
- Ontbladeren
- Etc.

→ Invloed op opbrengst en kwaliteit

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Welke teeltmaatregelen maken het verschil?

Vaste teeltkeuzes

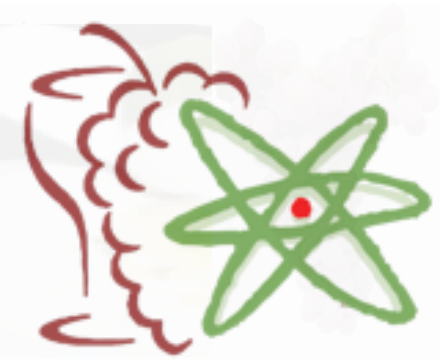
- Variëteit
- Kloon
- Onderstam
- Bodem
- Plantdensiteit
- Etc.

Variabele teeltmaatregelen

- **Wintersnoei**
- **Scheutdunnen**
- Trosdunnen
- Zomersnoei
- Ontbladeren
- Etc.

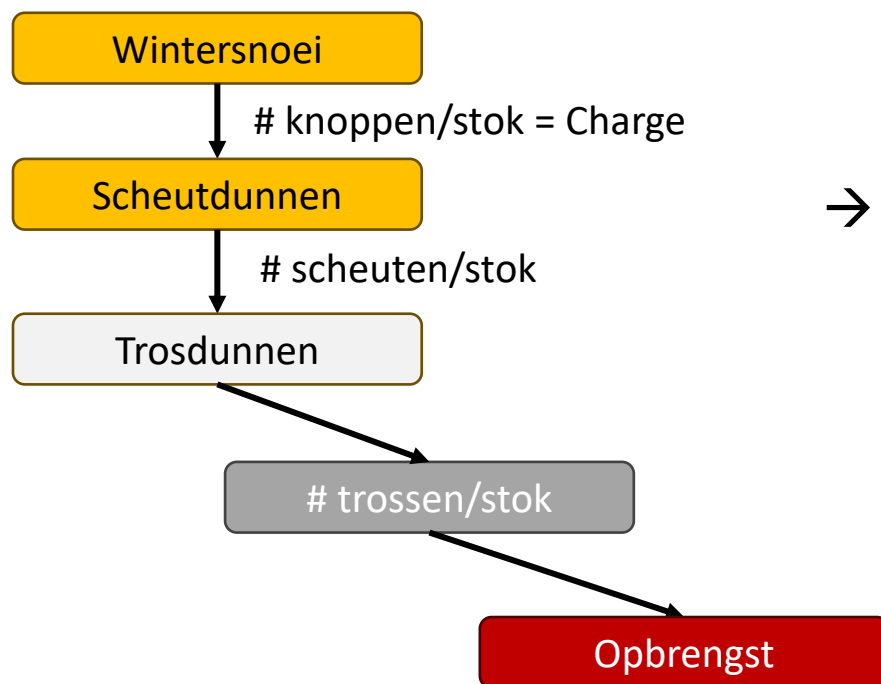
→ Invloed op opbrengst en kwaliteit

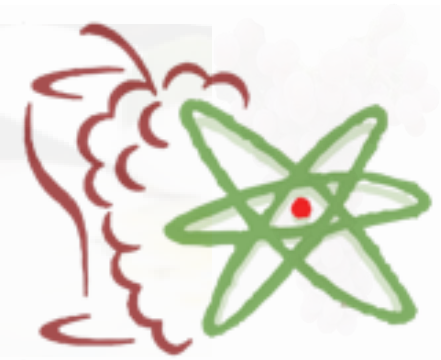
Variabele teeltmaatregelen - Wintersnoei

- Doel: Maximale opbrengst beperken
- Charge: # knoppen per stok aangehouden na de wintersnoei
- Pcfruit: Max 12 knoppen / stok = Max 12 scheuten per 1,1m voor een luchtige loofwand

→ Scheutdunnen = belangrijk!
Zonder scheutdunnen is wintersnoei niet volledig

Variabele teeltmaatregelen - Wintersnoei

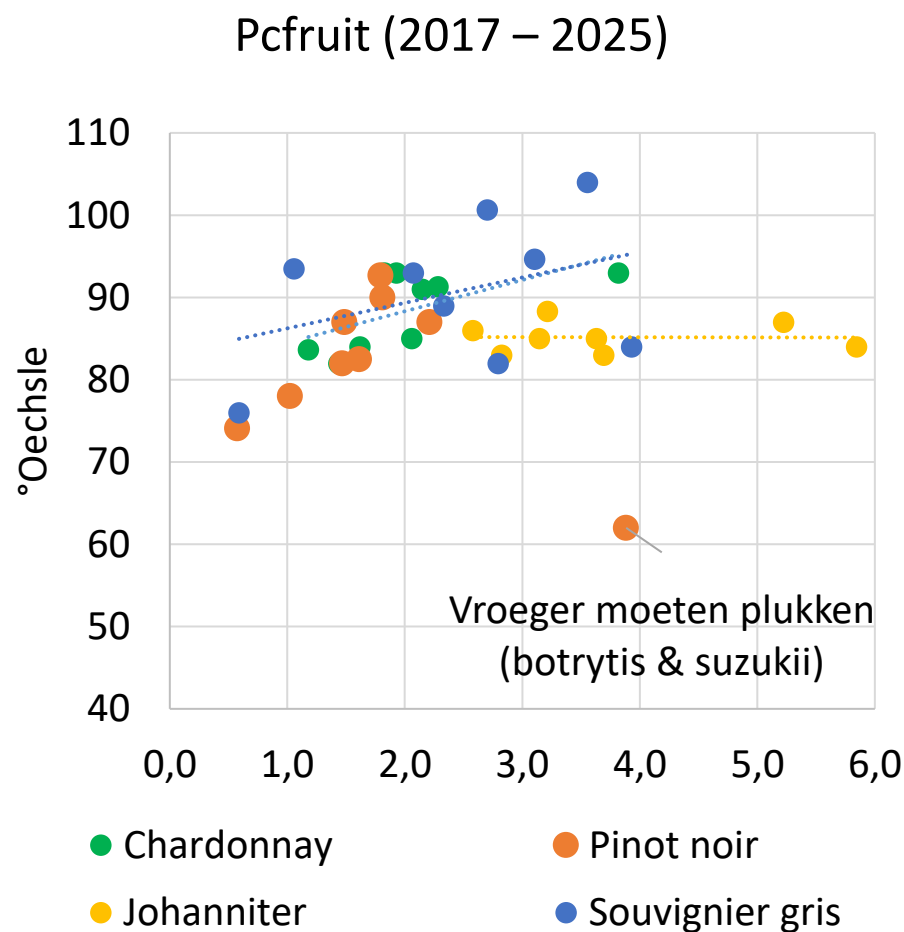
- Doel: Maximale opbrengst beperken
 - Pcfruit: Opbrengst ~ Suikergehalte

→ Hogere opbrengsten – hogere suikers

Chardonnay, Pinot noir, Sauvignier gris

→ Suikergehalte onafhankelijk van opbrengst
Johanniter

→ Jaren met goede/hoge opbrengst
= jaren met goede rijpingscondities

Variabele teeltmaatregelen

- Doel: Maximale opbrengst beperken
 - Pcfruit: Opbrengst ~ Zuurgehalte

→ Hogere opbrengsten – lagere zuren

Chardonnay, Sauvignier gris

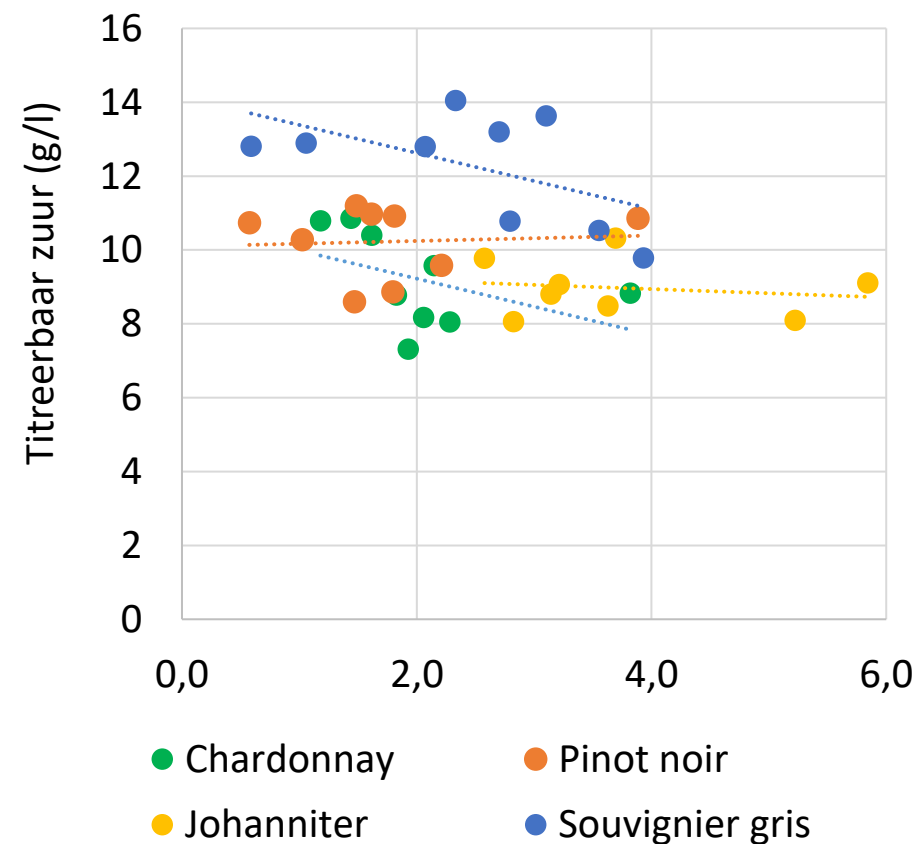
→ Zuurgehalte onafhankelijk van opbrengst

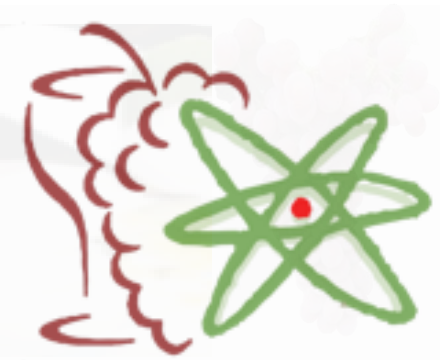
Pinot noir, Johanniter

→ Jaren met goede/hoge opbrengst

= jaren met meer gunstige zuurgehaltes

Pcfruit (2017 – 2025)

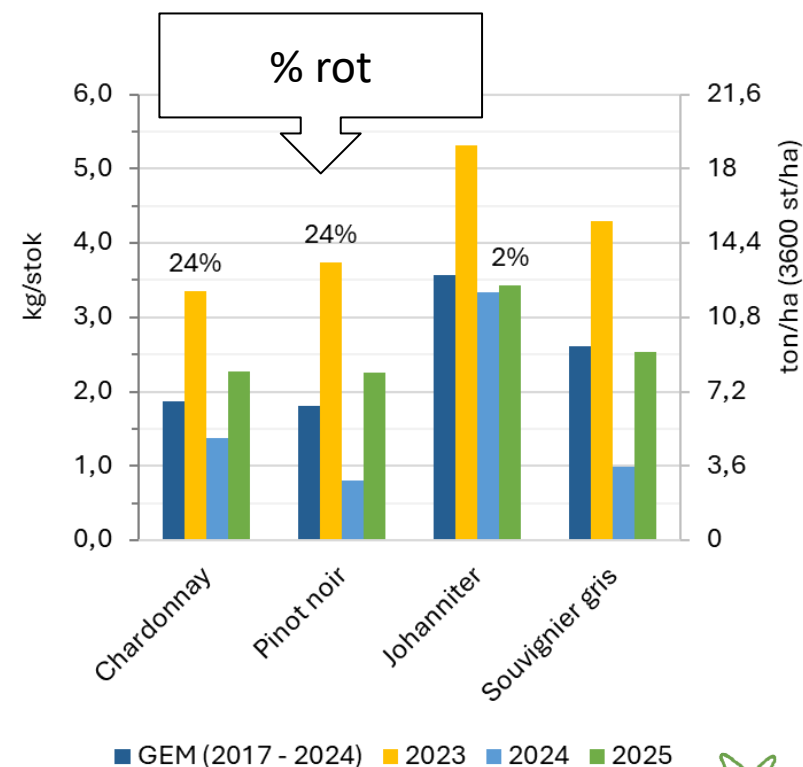

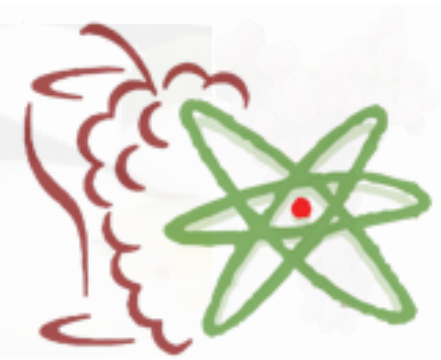

Variabele teeltmaatregelen - Wintersnoei

- Doel: Maximale opbrengst beperken
 - Pcfruit: Max 12 knoppen / stok = Max 12 scheuten per 1,1m voor een luchtige loofwand

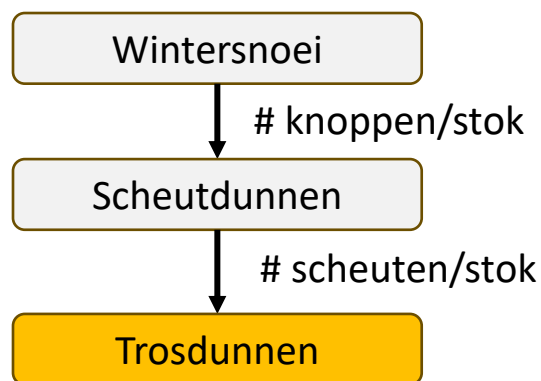
- Conclusie:
 - Jaren met goede/hoge opbrengst = jaren met goede rijpheidsparameters
 - Geen overproducties
Behalve 2023: Pinot noir?
 - Geen conclusies over invloed opbrengst op fenolische en aromatische rijpheid

Variabele teeltmaatregelen - Trosdunnen

- Doel: Verbeterde rijping (hogere suikers, lagere zuren)
Vermijden van groene aroma's en onrijpe tannines

- Wanneer trosdunnen?

- Bij overproductie: wanneer de stok meer produceert dan hij kan rijpen
- Om een hogere kwaliteit na te streven?

→ Verschillende proeven op pcfruit

trossen/stok

Opbrengst

Variabele teeltmaatregelen - Trosdunnen

- Doel: Verbeterde rijping (hogere suikers, lagere zuren)
Vermijden van groene aroma's en onrijpe tannines

- Pcfruit: Proefopzet:

Jaar	Chardonnay	Pinot noir	Souvignier gris	Johanniter
2023	0% – 25% – 50% trosdunning			/
2024	0% – 25% – 50% trosdunning		/	/
2025	Controle – 25% trosdunning – lage charge			

Variabele teeltmaatregelen - Trosdunnen

Jaar	Chardonnay	Pinot noir	Souvignier gris	Johanniter
2023	Geen significante verschillen	Hogere kleurintensiteit sap	Hoger suikergehalte	/

Geëvalueerde parameters:

- Opbrengstgegevens:
Trosgewicht (g)
100 bessengewicht (g)
- Technologische rijpheid:
Suikergehalte (°Oe)
Titreerbare zuren (g/l wszeq)
pH
Appelzuur (g/l) en Wijnsteenzuur (g/l)
a-Aminozuren (mg/l) en Ammonium (mg/l)
- Fenolische rijpheid:
Schilkleur bes
Kleurintensiteit sap
Pitkleur
Totale fenolen

Variabele teeltmaatregelen - Trosdunnen

Jaar	Chardonnay	Pinot noir	Souvignier gris	Johanniter
2023	Geen significante verschillen	Hogere kleurintensiteit sap	Hoger suikergehalte	/
2024	Lagere titreerbare zuren en appelzuur	Geen significante verschillen	/	/

Variabele teeltmaatregelen - Trosdunnen

Jaar	Chardonnay	Pinot noir	Souvignier gris	Johanniter
2023	Geen significante verschillen	Hogere kleurintensiteit sap	Hoger suikergehalte	/
2024	Lagere titreerbare zuren en appelzuur	Geen significante verschillen	/	/
2025	Controle – 25% trosdunning – lage charge			

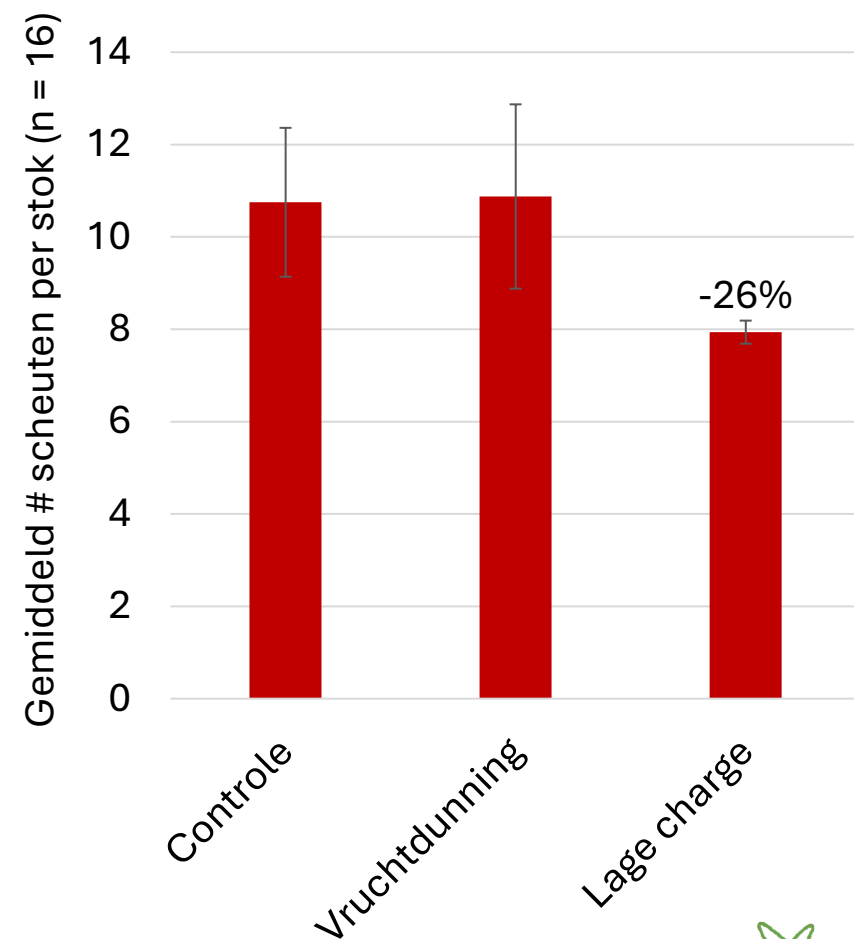

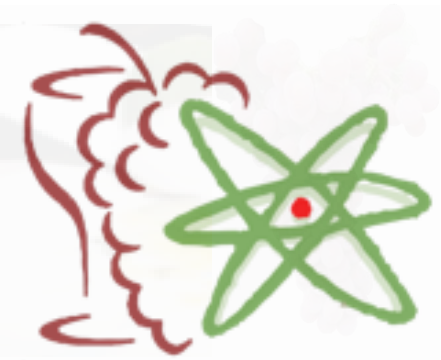

Variabele teeltmaatregelen - Trosdunnen

- Pinot noir in 2025

- Doel: Om een hogere kwaliteit na te streven
- Objecten: Controle, 25% dunning en lage charge
Lage charge = minder # knoppen bij wintersnoei

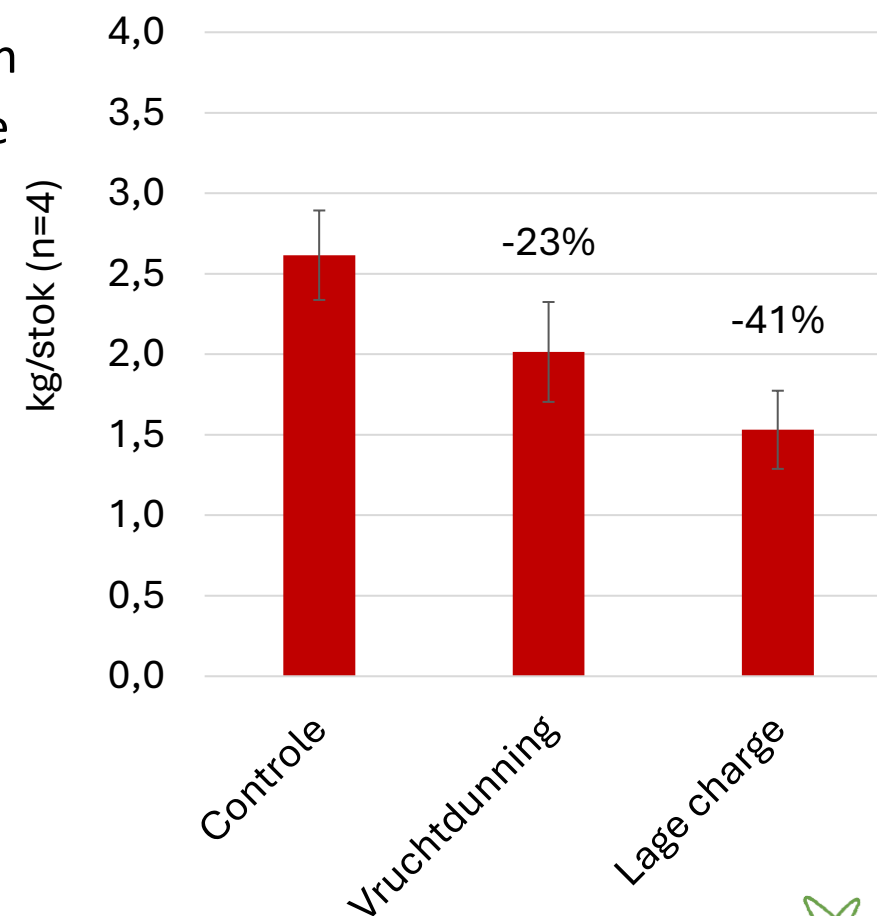
Variabele teeltmaatregelen - Trosdunnen

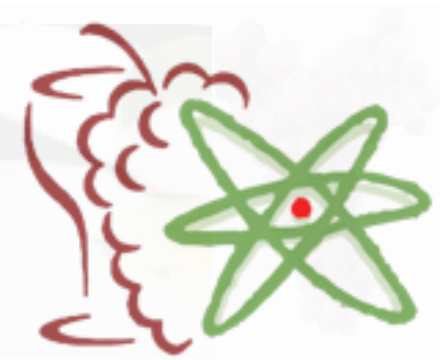
- Pinot noir in 2025

- Doel: Om een hogere kwaliteit na te streven
- Objecten: Controle, 25% dunning en lage charge
Lage charge = minder # knoppen bij wintersnoei

→ Geen significante verschillen in

- Suiker-, zuurgehalte en pH
- Appelzuur, wijnsteenzuur, YAN

Variabele teeltmaatregelen - Trosdunnen

- Pinot noir in 2025

- Doel: Om een hogere kwaliteit na te streven
- Objecten: Controle, 25% dunning en lage charge
Lage charge = minder # knoppen bij wintersnoei

→ Geen significante verschillen in

- Suiker-, zuurgehalte en pH
- Appelzuur, wijnsteenzuur, YAN

- Zelfde objecten bij Chardonnay, Johanniter en Sauvignier gris in 2025

- Weinig tot geen significante verschillen in technologische rijpheidsparameters
- Geen conclusies over fenolische en aromatische rijpheid

Variabele teeltmaatregelen - Trosdunnen

Jaar	Chardonnay	Pinot noir	Souvignier gris	Johanniter
2023	Geen significante verschillen	Hogere kleurintensiteit sap	Hoger suikergehalte	/
2024	Lagere titreerbare zuren en appelzuur	Geen significante verschillen	/	/
2025	Geen verschillen in technologische rijpheid Geen evaluatie van fenolische rijpheid			

- **Conclusie:**

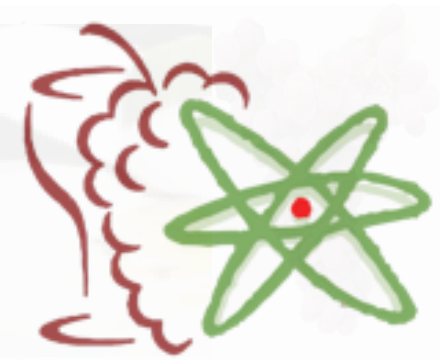
Geen/weinig verschillen bij witte druivensoorten

→ Geen/weinig meerwaarde bij witte variëteiten voor schuimwijn en stille wijn

Betere fenolische rijpheid bij Pinot noir in jaren met hoge opbrengst

→ Meerwaarde voor rode wijn

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Welke teeltmaatregelen maken het verschil?

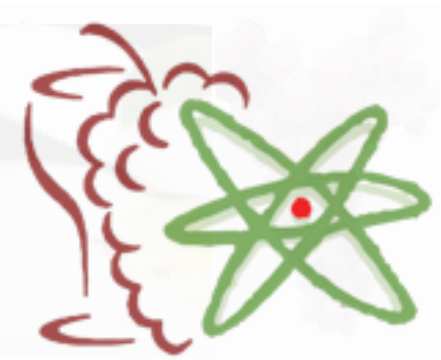
Vaste teeltkeuzes

- Variëteit
- Kloon
- Onderstam
- Bodem
- Plantdensiteit
- Etc.

Variabele teeltmaatregelen

- Wintersnoei
- Scheutdunnen
- Trosdunnen
- **Ontbladeren**
- Zomersnoei
- Etc.

Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

- Ontbladeren:
 - Onderwerp op fruitfocus 12-08-2025
 - Demonstratie ontbladeringsmachines

Schadebeeld zonnebrand:

Chardonnay - 96

Ontbladerd op: 12-08-2025
Dubbelzijdig

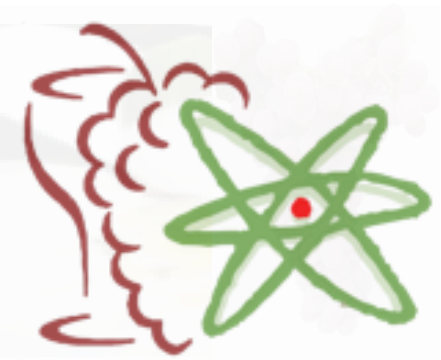
Temperatuur: 33°C

Luchtvochtigheid: 63%

Foto van: 19-08-2025

Aantastingsgraad: < 5%

Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

- Doel ontbladeren:

	Moment van ontbladeren	Opbrengst	Kwaliteit	Tijdbesparing bij oogst	Gezondheid-status oogst
	Voor bloei tot eerste vruchtzetting	-- / - ~ intensiteit ontbladeren	- / ++ ~ weer- condities	+	++
	Vruchtzetting tot véraison	- / 0	- / ++ ~ weer- condities	+	++
	Na véraison	0	- / 0 Balans vrucht/blad	+	++
	Net voor oogst	0	0	++	0

→ Verschillende proeven op pcfruit

Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

- Ontbladeringsproeven pcfruit:

Jaar	Chardonnay	Pinot noir
2021	/	Opbrengst: ↓ 25% Rijping: ↓ zuren
2022	/	Opbrengst: ↓ 25% Rijping: ↓ suikers

- Opbrengstverlies met of zonder zonnebrand is gelijk
- Effect op rijpheid is afhankelijk van het jaar

2021:
Geen zonnebrand

2022:
Zonnebrand

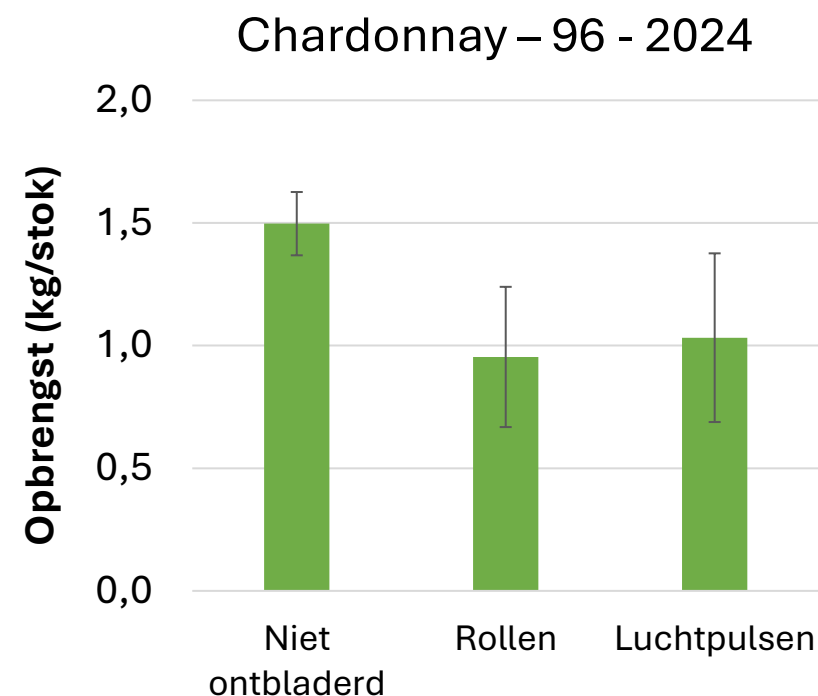

Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

- Ontbladeringsproeven pcfruit:

Jaar	Chardonnay	Pinot noir
2021	/	Opbrengst: ↓ 25%
2022	/	Opbrengst: ↓ 25%
2023	Opbrengst: ↓ 30% Manueel ontbladerd	/
2024	Opbrengst: ↓ 30% Machinaal ontbladerd	/

→ Opbrengstverlies manueel of machinaal ontbladerd is gelijk

Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

- Ontbladeringsproeven pcfruit:

Jaar	Chardonnay	Pinot noir	Southern blanc	Johanniter
2021	/	Opbrengst: ↓ 25%	/	/
2022	/	Opbrengst: ↓ 25%	/	/
2023	Opbrengst: ↓ 30% Manueel ontbladerd	/	/	/
2024	Opbrengst: ↓ 30% Machinaal ontbladerd	/	/	Opbrengst: = Manueel ontbladerd Rijping: =

→ Johanniter minder gevoelig voor opbrengstverlies bij ontbladeren?

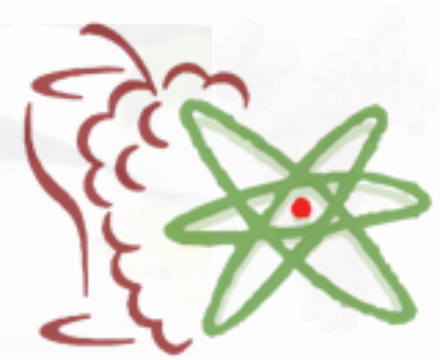

Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

- Ontbladeringsproeven pcfruit:

Jaar	Chardonnay	Pinot noir	Souvignier gris	Johanniter
2021	/	Opbrengst: ↓ 25%	/	/
2022	/	Opbrengst: ↓ 25%	/	/
2023	Opbrengst: ↓ 30% Manueel ontbladerd	/	/	/
2024	Opbrengst: ↓ 30% Machinaal ontbladerd	/	/	Opbrengst: = Manueel ontbladerd Rijping: =
2025	VITITYP	VITITYP	VITITYP	VITITYP

Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

- Ontbladeringsproeven pcfruit 2025:

- Proefopzet:

1. Variëteiten

- Chardonnay (96)
- Pinot noir (777)
- Johanniter
- Sauvignier gris

2. Objecten

- Niet ontbladerd
- In bloei ontbladerd
- Na bloei ontbladerd

3. Ontbladeren

- Manueel
- Dubbelzijdig

In bloei ontbladerd

Na bloei ontbladerd

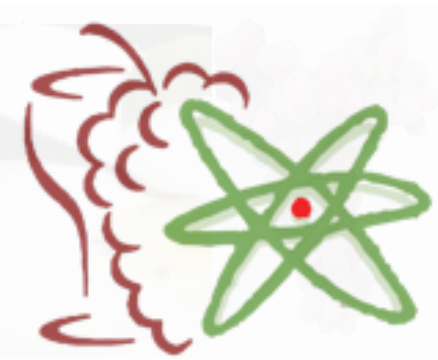
Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

- Ontbladeringsproeven pcfruit:

Jaar	Chardonnay	Pinot noir	Souvignier gris	Johanniter
2021	/	Opbrengst: ↓ 25%	/	/
2022	/	Opbrengst: ↓ 25%	/	/
2023	Opbrengst: ↓ 30%	/	/	/
2024	Opbrengst: ↓ 30%	/	/	Opbrengst: =
2025	Opbrengst: ↓ 10%	Opbrengst: ↓ 30%	Opbrengst: ↑ ↓	Opbrengst: ↓ 10%

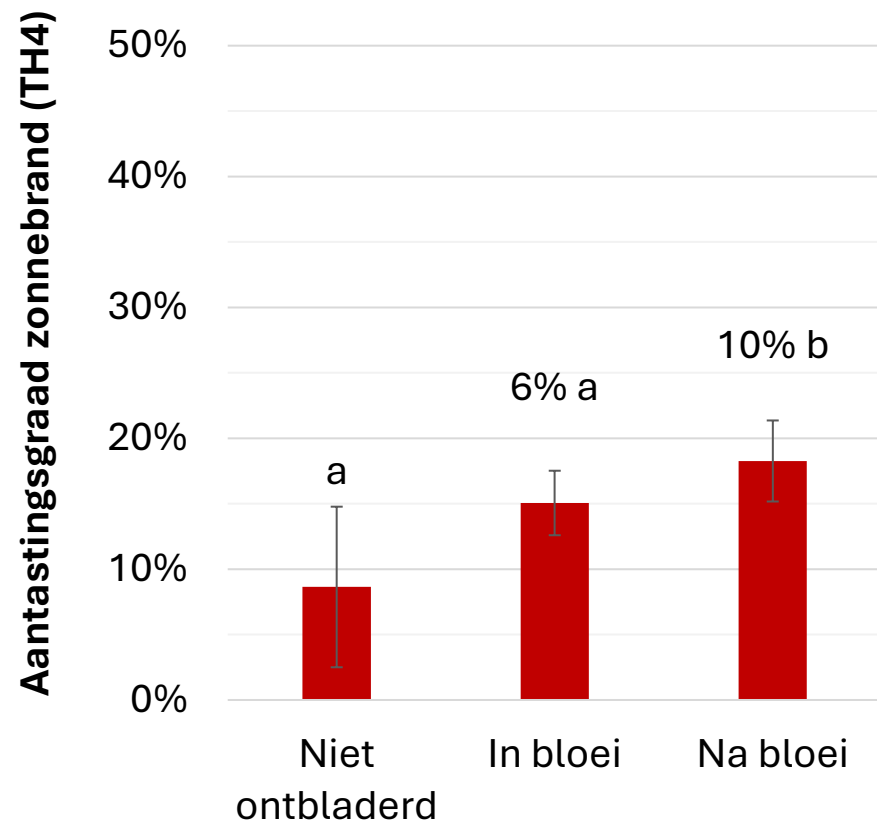
→ Opbrengstverlies afhankelijk van seizoen

Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

Pinot noir – 777 - 2025

Niet ontbladerd

In bloei ontbladerd

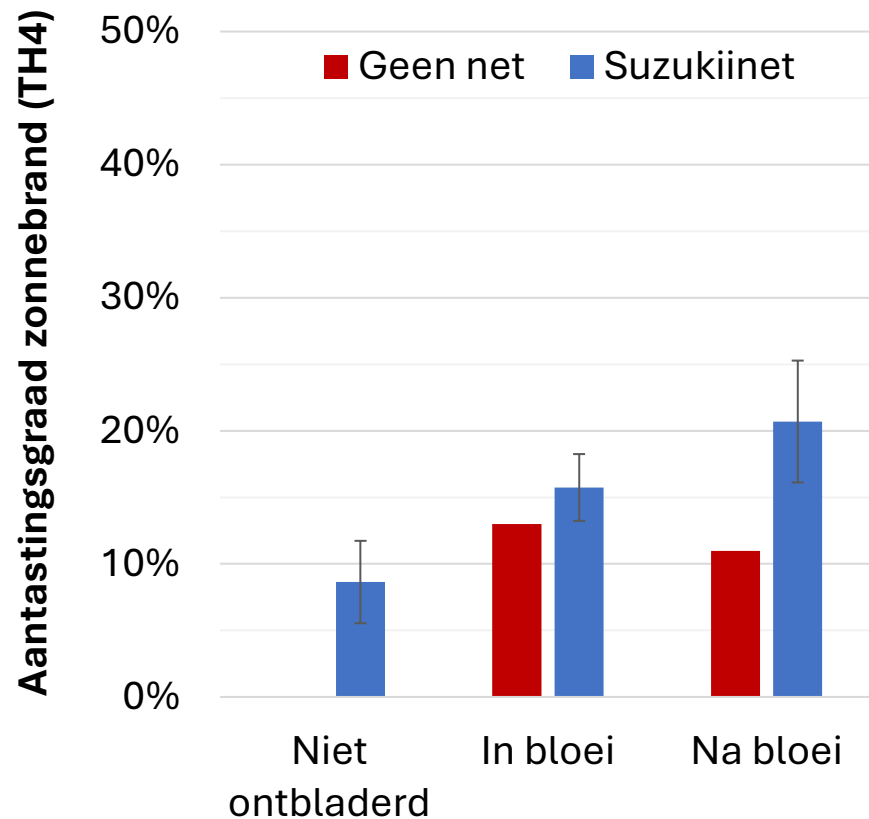
Na bloei ontbladerd

Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

Pinot noir – 777 - 2025

Onder suzukiinet

Zonder suzukiinet

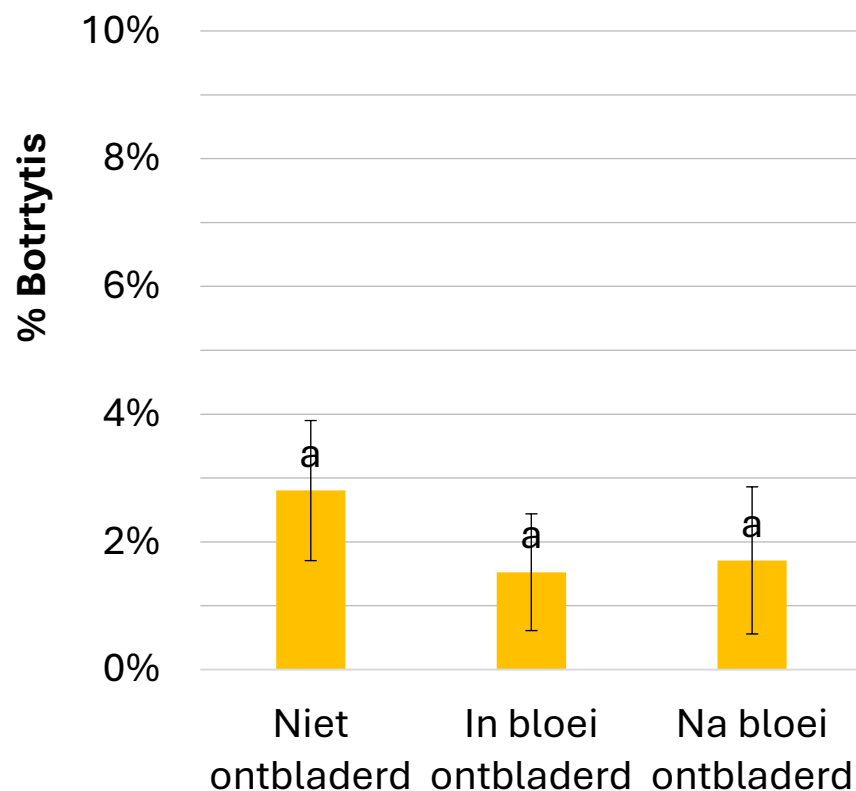
- Pinot noir 777: gevoelige kloon
 - Zonnebrand: in 2020, 2022, 2025
 - Gevoeliger voor véraison
 - Gevoelig onder suzukiinetten
- Vermijd zonnebrand:
 - Vroeg ontbladeren
 - Enkelzijdig (schaduwzijde) ontbladeren

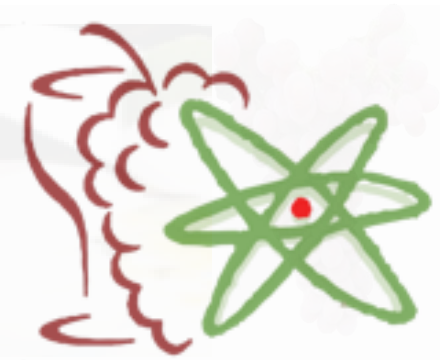
Variabele teeltmaatregelen - Ontbladeren

Johanniter - 2025

- Ontbladeren
 - Verlaagt luchtvochtigheid
 - Betere spuitefficiëntie
 - Minder risico op botrytis
 - Minder risico op *D. suzukii*
- Johanniter
 - Compacte trossen
 - Dunne schil
 - Gevoelig voor botrytis

VITITYP – Typiciteit en kwaliteit in de Vlaamse wijnbouw

- Percelen verspreid over Vlaanderen

- Opgevolgd naar:

- Fenologie
- Teeltkeuzes en -technieken
- Opbrengst
- Kwaliteit
 - Rijpheid
 - Gezondheidsstatus

